

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Trh se zemědělskou a lesnickou technikou Keňa a Nigérie

Stav, perspektivy a obchodní příležitosti

Pro
Odbor ekonomické diplomacie, MZV ČR

Od
Šárka Waisová a Ladislav Cabada
Západočeská univerzita v Plzni

Červen 2023

Realizováno v rámci grantu Technologické agentury ČR

Projekt č. TL03000150 „Zvyšování konkurenční výhody
vnějších ekonomických vztahů ČR: využití kombinace
regionálně-sektorového přístupu“ (KOVYVEV ČR)

Obsah

Obsah	1
1. Shrnutí a hlavní výsledky analýzy	2
2. Úvod	5
3. Keňa	7
3.1 Politicko-bezpečnostní a socio-ekonomická situace	8
3.2 Stav a charakteristika zemědělské produkce, stupeň mechanizace	10
3.3 Stav a charakteristika lesnické produkce, stupeň mechanizace	12
3.4 Politika a management zemědělství a lesnictví	13
3.5 Vstup na trh se zemědělskou a lesnickou technikou a ob- chodní příležitosti	16
4. Nigérie	20
4.1 Politicko-bezpečnostní a socio-ekonomická situace	21
4.2 Stav a charakteristika zemědělské produkce, stupeň mechanizace	23
4.3 Stav a charakteristika lesnické produkce, stupeň mechanizace	25
4.4 Politika a management zemědělství a lesnictví	26
4.5 Vstup na trh se zemědělskou a lesnickou technikou a obchodní příležitosti	28
5. Obchodní události	33
6. Seznam zkratk	34
7. Použité zdroje	36

1. Shrnutí a hlavní výsledky analýzy

Zpráva se zabývá obchodními a investičními příležitostmi v oblasti zemědělských a lesnických strojů a techniky v Keni a Nigérii.

Subsaharská Afrika má nejnižší využití zemědělské a lesnické mechanizace na světě a lesní hospodářství i rostlinná a živočišná výroba závisejí na manuální práci. To platí i pro Keňu i Nigérii, přičemž v Nigérii je situace horší. V obou zemích nicméně poptávka po zemědělských i lesnických strojích roste. Větší zájem je o zemědělské stroje a techniku než o lesnické stroje. To mj. souvisí s významným tlakem státu i společnosti na zvyšování zemědělské produkce a postupující deforestaci. Zvýšení objemu produkce bude vyžadovat vyšší efektivitu, a tedy i intenzivnější využívání strojů a mechanizace. Zemědělci v obou zemích zatím spíše než investice do strojů využívali sezonní dělníky. Těch je v obou zemích dostatek a jsou ochotni pracovat za minimální mzdu. Střední a větší farmy se spoléhají jak na lidskou práci, tak na tažná zvířata a stroje. Střední farmy stroje vlastní výjimečně a většinou si je pronajímají od soukromých firem,

nebo od státních traktorových stanic. Rozdíly v míře mechanizace a využívání strojů a techniky určuje vedle velikosti farmy i druh plodiny. Farmy pěstující rýži, čaj a kávu jsou mechanizovanější. To v případě obou zemí často souvisí i s tím, že čajové a kávové plantáže a rýžové farmy vlastní zahraniční firmy.

Nejperspektivnějším obchodním partnerem je v Nigérii i Keni stát. Je partnerem nejsolventnějším a v objemu nakupuje největší počet velkých zemědělských strojů. Stroje jsou umístovány do státních traktorových stanic, kde si je mohou zemědělci pronajmout. Dobrymi obchodními partnery pro menší zemědělské a lesnické stroje a techniku jsou střední a velké farmy a pily, resp. dřevozpracující podniky. Protože celá řada menších a malých farem je vlastněna a vedena ženami, jsou v obou zemích poptávány i zemědělské stroje vhodné pro ženy – např. stroje váhově lehčí umožňující snadné ovládání či stroje uzpůsobené v kabině (na sedadle) řidiče pro korpulentnější africké ženy. V obou zemích navíc existují různé mezinárodní programy specificky zaměřené

na zapojení žen do zemědělství i mechanizace v zemědělství a ženy mají v těchto programech zvýhodněný přístup k půjčkám a grantům na nákup strojů a mechanizace.

V Nigérii se rostlinná a živočišná výroba koncentruje ve středu a na jihozápadě země. Sever a severovýchod země jsou nebezpečné a zejména cizinci zde čelí velkým rizikům. V Keni se ekonomická a zemědělská aktivita koncentruje ve středu země, dále na pobřeží a na západě a jihozápadě země.

Nigérijský a keňský trh má zájem o stroje a mechanizaci pro velké i malé firmy a zařízení pro celý pěstební a popěstební cyklus, tj. stroje pro setí a sázení, závlahu, pleť, sklizení a také pro posklizňové skladování a zpracování. Zájem roste o různé druhy nakladačů, traktory i malotraktory, štěpkovače, drtiče, překopávače, podrýváky, podmítače a o různé druhy lisů a balíčků. Roste také zájem o stroje a zařízení pro živočišnou výrobu, konkrétně pro chov a zpracování drůbeže. V každém případě by se mělo jednat o stroje a zařízení, která nejsou příliš sofistikovaná a lze je snadno obsluhovat i opravovat. Sofistikovanější stroje vyžadují dobré zaškolení, neboť místní pracovníci mají mnohdy minimální vzdělání a návody či manuály jsou pro ně málo srozumitelné.

Co se týká průmyslové dřevařské produkce a zpracování, tento sektor je v obou zemích spíše na okraji zájmu, byť má velký potenciál a místně

vznikají komerčně velmi úspěšné projekty. V celé subsaharské Africe dochází systematicky k deforestaci. Těžba dřeva je legální i ilegální. Nigerijská i keňská vláda již několik let deklarují potřebu zvyšovat lesní výměru, zatím se to ale nedaří. V obou zemích je dřevo využíváno dominantně ve stavebnictví, dále pak jako zdroj energie. V menší míře se rozvíjí výroba nábytku, parket či artefaktů. V obou zemích je poptávka jak po lesních strojích (různé typy harvesterů), tak po strojích na zpracování dřeva – štěpkovače, drtiče a výrobníky paliva. V případě zemědělství i lesnictví roste zájem o smart nástroje jako např. software pro plánování porostu.

I když je Nigérie větším trhem, pokud srovnáme situaci v obou zemích, je zjevné, že Keňa je v mnoha ohledech trhem příznivějším – je zde méně bezpečnostních, společenských, byrokratických i ekonomických výzev. V první polovině roku 2023 začaly Nigérie trpět nedostatkem dolarových rezerv a centrální banka zpřísnila mezinárodní obchodování, aby zamezila odlivu cizích měn z území. To postihlo celou řadu zahraničních firem, neboť nigerijská partneri a zákazníci mohli platit jen nigerijskou nairou, která však trpí velkou inflací. V případě Nigérie je nejlepší strategií využít místního zástupce nebo místní zprostředkovatelskou firmu. V Keni, kde je situace méně nebezpečná, zakládá řada mimoafrických firem i vlastní zastoupení. V obou zemích se jako jedna z užitečných strategií jeví i partnerství

s některou z rozvojových agentur či nevládních organizací, které mají na místě již nakontraktované partnery nebo dlouhodobé vztahy s místními zemědělci. Pro velké kontrakty je vhodné získat podporu české vlády či rozvojové agentury. Jak ukazují

příklady jednání Brazílie a firmy John Deere s nigerijskou vládou (viz analýza), lze na úrovni států a stát-firma dojednat skutečně velké zakázky. V obou případech by mělo jít o dodávky tisíců traktorů.

2. Úvod

Tato analýza se zabývá obchodními příležitostmi v sektoru zemědělských a lesnických strojů a techniky. Na úvod je třeba poznamenat, že i když obě země mají statistické úřady a jejich data jsou dostupná on-line, celá řada údajů v případě Keni a zejména v případě Nigérie neexistuje. Některé údaje jsou staré více než 10 let, některé údaje (např. počet traktorů a jiné mechanizace) nelze nijak ověřit a samy keňské, resp. nigerijské úřady deklarují, že uváděné počty ohledně mechanizace a strojního vybavení

v zemědělství a lesnictví jsou pouze odhady.

V obou zemích roste populace (porodnost je cca 4 až 5 dětí na ženu), a to zvyšuje poptávku po potravinách. Obě země mají dostatek zemědělské půdy a nacházejí se i ve vhodných klimatických podmínkách, avšak obě potraviny dovážejí. Hlavním důvodem je neefektivnost v rostlinné i živočišné výrobě. Obě země počítají se zemědělstvím jako s páteřním prvkem budoucího rozvoje země.

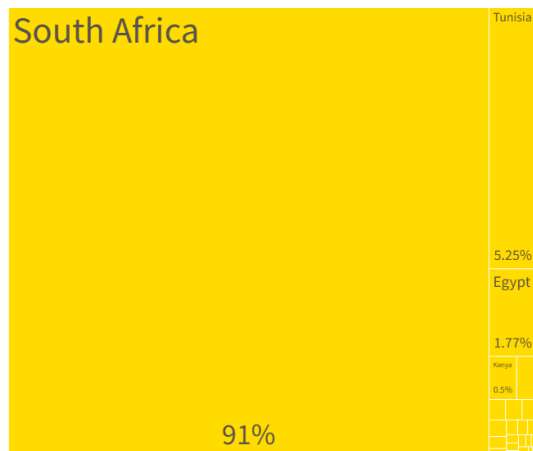
Obrázek 1: Dovozy zemědělské a lesnické techniky¹ do afrických zemí, 2021 (objem dovozu byl v roce 2021 393 milionů USD)

South Africa	Algeria	Morocco	Angola	Tunisia				
16%	6.73%	6.28%	5.83%	4.85%				
Egypt	Zimbabwe	Kenya	Zambia	Tanzania	Uganda			
	4.15%	2.91%	1.98%	1.97%	1.64%			
	Cote d'Ivoire	Ghana	Senegal	Sierra Leone	Guinea			
12.8%	3.93%	2.86%	1.54%	1.03%	0.8%	0.22%	0.12%	
Nigeria	Mozambique	Libya	Mali	Mali	Sierra Leone	Guinea	Senegal	
	6.74%	2.83%	2.83%	0.63%	0.44%	0.4%	0.3%	0.2%
	3.64%	Ethiopia	Ethiopia	Liberia	Sierra Leone	Guinea	Senegal	Uganda
		2.16%	0.24%	0.4%	0.4%	0.3%	0.2%	0.1%

Zdroj: oec.world/en/profile/hs/other-agricultural-machinery

¹ Tato kategorie podle OEC zahrnuje „Agricultural, bee-keeping plant nes, germination plan, Poultry-keeping machinery, Parts agricultural, forestry, bee-keeping machines, Machinery for preparing animal feeding stuffs, Parts of poultry-keeping machinery, and Poultry incubators and brooders“ (oec.world/en/profile/hs/other-agricultural-machinery).

Obrázek 2: Africké země vyvážející zemědělskou a lesnickou techniku, podíl zemí na vývozu, 2021 (objem vývozu v roce 2021 byl 70,4 milionů USD)

Zdroj: oec.world/en/profile/hs/other-agricultural-machinery

Vzhledem k dynamickému vývoji na nigerijském a keňském zemědělském a lesnickém trhu doporučujeme sledovat zpravodajství Food Business

Africa dostupné na foodbusinessafrica.com/tag/nigeria/ a na foodbusinessafrica.com/tag/kenya/.

Tabulka 1: Srovnání hlavních socio-ekonomických ukazatelů a vývoje v oblasti mechanizace zemědělství a lesního hospodářství: ČR, Keňa a Nigérie

	ČR	Keňa	Nigérie
Počet obyvatel, 2021 (v milionech)	10,5	53	213
Růst počtu obyvatel jako meziroční změna v %	-1,8	1,9	2,4
HDP na hlavu, 2021 (v USD)	26821	2081	2065
HDP na hlavu v paritě kupní síly, 2021 (v USD současná hodnota)	45700	5211	5408
Zemědělská půda jako % území, 2020	45	48	76
Spotřeba hnojiv, kg na hektar obdělávané půdy	144	65	20
Lesy jako % území, 2020	35	7	10
Lesy, výměra v km ² , 2020	26770	36110	261000

Zdroj: World Bank Indicators, OECD Stats, WashData WHO/UNICEF 2020

3. Keňa

Keňa byla do roku 1963 britskou kolonií. Keňská politika vždy směřovala k modernizaci země. Politická situace je relativně stabilní; po volbách se sice pravidelně objevují protesty, političtí oponenti se obviňují z ovlivňování a falšování výsledků voleb, nicméně po několika týdnech protesty většinou odezní. Do země se však přelévá nestabilita z okolních zemí, zejména Somálska. Mezi oběma státy byla v roce 2011 kvůli bezpečnostní situaci v Somálsku uzavřena hranice. Od jara 2023 probíhá jednání o otevření alespoň jednoho hraničního přechodu.² Na území Keni došlo v posledních letech k několika teroristickým útokům. Většinou se k nim přihlásili islamisté přicházející ze Somálska. Keňa je také cílovou destinací mnoha uprchlíků z Jižního Súdánu, Somálska a Etiopie, kde probíhají ozbrojené střety. Keňa se snaží koncentrovat tyto uprchlíky v hraničních oblastech. V severním regionu Turkana bylo v březnu 2023 téměř 150 tisíc jihosúdánských uprchlíků.³

Keňa má v současné době 50 milionů obyvatel. Obyvatelstvo je mladé a počet obyvatel stále roste, o cca 1,2 milionu ročně. V zemi tak roste poptávka po bydlení i potravinách. Domácí politika se soustředí na ekonomický rozvoj a politickou stabilizaci země. Klíčové bylo zahájení decentralizace státu; v roce 2013 došlo k rozsáhlé politické a správní reformě, v jejímž rámci byla země rozdělena na osm provincií. Ty získaly celou řadu pravomocí a byla na ně převedena řada povinností – např. i v oblasti zemědělství.⁴

Keňa je členem mnoha mezinárodních i afrických organizací, mj. Africké unie a dvou regionálních afrických dohod o zónách volného obchodu (viz níže). Ve východní Africe představuje Keňa stabilní zemi s úspěšným ekonomickým i politickým modelem. Keňa je také oblíbeným regionálním centrem obchodu, odkud expandují africké i zahraniční firmy do dalších východoafrických států.

² AfricaNews, 15. 5. 2023 (africanews.com/2023/05/15/kenya-somalia-agreement-to-reopen-their-land-border/)

³ UNHCR (data.unhcr.org/en/situations/southsudan/location/9907)

⁴ Kenya Law Reform Commission (klrc.go.ke/index.php/constitution-of-kenya/138-chapter-eleven-devolved-government)

Mapa 1: Keňa a její sousedé

Zdroj: nationsonline.org/oneworld/map/kenya_map2.htm

3.1 Politicko-bezpečnostní a socio-ekonomická situace

Politicko-bezpečnostně je Keňa spíše stabilní zemí. I když se v Keni občas objevují nepokoje anebo dojde k teroristickým útokům, jedná se o ojedinělé akty. Keňa je fungujícím státem a mezi východoafrickými obchodníky a investory má dobré jméno.

Keňská společnost je mladá a relativně vzdělaná. Velké socio-ekonomické a vzdělanostní rozdíly jsou však mezi městským a venkovským obyvatelstvem: venkov má výrazně horší dopravní i vodohospodářskou infrastrukturu a horší přístup k lékařské péči.

V zemi roste urbanizace a zvyšuje se podíl střední třídy.

Většina obyvatel pracuje v zemědělství, zvyšuje se však i podíl dalších sektorů, zejména turistiky a ICT. Země sice patří k příjemcům rozvojové pomoci, daří se jí však udržovat mírný ekonomický růst kolem cca 5 % ročně. V době pandemie Covid se ekonomický růst pohyboval kolem 1 %, v současnosti se však opět pohybuje mezi 5 a 6 %.⁵ Nejrychleji roste sektor dopravy a komunikací. Největší příjmy do státního rozpočtu přináší vývoz zemědělských produktů jako kávy, čaje, kukuřice a pšenice. Keňa je také velkým producentem květin, mléka a mléčných produktů. Země však celou řadu potravin dováží, neboť není schopna z vlastní produkce pokrýt požadavky rostoucí populace. Výhodou je pro Keňu členství v EAC a COMESA, které jí umožňují výhodnější dovozy z okolních států. Keňskou potravinovou situaci zkomplikovala válka na Ukrajině, která zdražila zemědělská hnojiva a zvýšila ceny dováženého obilí. Nejrychleji roste dovoz mléka a mléčných produktů. V současnosti Keňa čelí inflaci cca 7 %, nicméně v sektoru potravin je inflace

kvůli rusko-ukrajinské válce vyšší, a to téměř 14 % (AfDB 2022).

S tím, jak ztrácí hodnotu keňská měna, zvyšuje se i cena dováženého zboží. S ohledem na globální vývoj cen zemědělských strojů a hnojiv přijala keňská vláda několik opatření: poskytuje farmářům dotace na paliva a hnojiva a urychlila proces vyřizování žádostí o dotace. Podařilo se jí také získat granty a půjčky na rozvoj zemědělství od dalších rozvojových partnerů. Cílem vlády je během dvou let zvýšit produkci i skladovací zásoby, aby země nebyla v budoucnosti vystavena podobným tlakům s nedostatkem potravin, jako tomu bylo v prvních měsících rusko-ukrajinské války. Zvýšení produkce chce vláda dosáhnout podporou modernizace a mechanizace a zaváděním nových postupů pěstování, nákupem klimaticky adaptovaného osiva i zlepšením péče o sklizeň včetně modernizovanějších skladovacích postupů.

Keňa je oblíbeným partnerem rozvojových agentur a mezinárodních finančních institucí, zejména kvůli politické stabilitě. Země má dobře rozpracované plány rozvoje (tzv. Vize 2030⁶).

Tabulka 2: Procentní podíl vybraného sektoru na nominálním HDP

Sektor	2018	2022
Zemědělství, lesnictví a rybolov	20,3	21,2
Těžba	0,7	0,9
Výroba a zpracování	8,4	7,8
Výroba a dodávky elektřiny	1,7	1,3

Zdroj: KNBS 2023: 69

⁵ Keňský statistický úřad (knbs.or.ke/download/economic-survey-2023/)

⁶ Kenya Vision 2030 (vision2030.go.ke)

3.2 Stav a charakteristika zemědělské produkce, stupeň mechanizace

Zemědělství je páteří keňské ekonomiky. V roce 2019 tvořilo 34 % HDP. Na venkově v zemědělství pracuje až 80 % obyvatel. Rozvoj zemědělství je důležitý pro snižování chudoby a zajištění potravin pro rostoucí populaci. Plán rozvoje Vize 2030 předvídá, že zemědělství bude i nadále hnacím motorem ekonomického růstu. Ten by se měl dle daného dokumentu pohybovat kolem 10 % ročně.

Klíčovými plodinami zemědělské produkce jsou květiny, čaj, káva, cukrová třtina, bavlna, slunečnice, rýže, kukuřice a pšenice. Květiny, čaj a káva jsou určeny pro vývoz, ostatní plodiny jsou určeny pro domácí trh. Mezi další plodiny, pěstované v menší míře, patří ječmen, tabák, sisal a kokos. Keňské zemědělství je vystaveno silným stresorům, zejména suchu a útokům kobylek. Objem zemědělské produkce proto není stabilní. Např. výnosnost keňských kukuřičných farem se pohybuje mezi 852 až 1795 kg na akr. Ve špatné sezoně je výnos jen cca 519 kg na akr (Bymolt a Zaal 2015: 23nn). Pokles produkce v zemědělství byl následován zpomalením průmyslové produkce, zejména výroby zemědělských strojů (KNBS 2023). I proto vláda podporuje programy rozvoje rostlinné a živočišné produkce, protože na ně jsou přímo navázány další sektory zaměstnávající velkou skupinu obyvatel.

Subsaharská Afrika má nejnižší využití zemědělské mechanizace na světě a rostlinná i živočišná výroba závisejí na manuální práci. Totéž platí i pro Keňu. Zejména malé a střední farmy stojí na lidské práci, případně na vyžití hospodářských zvířat; mechanizace je minimální. Malé a střední farmy zaměstnávají cca 80 % pracovníků v zemědělství a vypěstují celkem 70 % veškeré zemědělské produkce (AfDB 2022). Podle odhadů asi jen 30 % zemědělské produkce projde nějakým procesem mechanizovaného zpracování. Zatímco velké farmy mají vlastní stroje, střední a malé farmy si je půjčují od soukromých poskytovatelů či od státních (provinčních) mechanizačních center (jakási obdoba československých strojních a traktorových stanic). Důvodů, proč se v Keni zemědělská mechanizace rozvíjí pomalu, je několik: výměra farem se zmenšuje s tím, jak se pozemky dělí mezi sourozence, malí zemědělci nemají dostatek finančních zdrojů pro nákup vlastní mechanizace, chybí znalost fungování zemědělských strojů a chybí servisní a opravárenští technici.

Míra mechanizace se v Keni liší nejen podle výměry farem, ale i podle pěstovaných plodin. Nejvyšší počet zemědělských strojů využívají čajové a kávové plantáže. Jejich výměra bývá velká a jejich vlastníky či provozovateli jsou zahraniční firmy. Nejméně mechanizované jsou rodinné farmy

zaměřující se na kukuřici a živočišnou produkci. Velkou výzvou se vedle polních strojů stává i mechanizace uskladnění a zpracování sklizně. Malé farmy většinou nemají vlastní kapacity a pro uchovávání a zpracování produkce využívají komunitní nebo privátní velkokapacitní sýpky, sklady a mlýny. V roce 2016 provedlo Ministerstvo zemědělství výzkum rozšíření mechanizace v zemědělství a živočišné výrobě (tabulka 3), který ukázal, že mezi nejmechanizovanější sektory patří příprava půdy (orba) a výsev. Nejméně mechanizovanou částí produkčního cyklu je sklizeň.

Nástup mechanizace je v zemi zpomalován dostatkem levné pracovní síly. V některých regionech dokonce panuje obava, že mechanizace připraví o práci řadu lidí, a tak k zavádění strojů panuje odpor.

Co se týká živočišné výroby, zde dominují malé rodinné farmy a komunitní farmy využívající komunální pastviny. V chovu zvířat dominuje skot a drůbež. Vedle hospodářských zvířat se v Keni rozvíjí i průmyslový a poloprůmyslový chov ryb. Jedná se o pobřežní rybářské farmy a o chov sladkovodních ryb ve vnitrozemských jezerech.

Tabulka 3: Vybrané plodiny - úroveň mechanizace, objem produkce

Plodina	Objem produkce, 2020 (t)	Činnost	Velikost farmy a podíl mechanizace na činnosti farmy (% , 2016)		
			Malá, 0,2-3 ha	Střední	Velká
kukuřice ⁷	4000000	orání	100	100	100
		výsev	32	77	58
		plení	27	40	71
		sklizeň	0	0	0
		výmlat	76	100	87
rýže	180000	orání	66	66	-
		výsev	70	91	-
		plení	-	--	-
		sklizeň	48	60	-
		výmlat	58	83	-
pšenice	280000	orání	94	100	100
		výsev	85	100	100
		plení	0	0	0
		sklizeň	94	100	100
		výmlat	98	100	100
čaj	559000	průměr	4	20	25
cukrová třtina	6800000	průměr	40	45	50

Zdroj: Wawire a kol 2016: 7-8 a KNBS 2023

⁷ Konkrétní technické vybavení farem pěstujících kukuřici popisuje zpráva (Bymolt a Zaal 2015).

3.3 Stav a charakteristika lesnické produkce, stupeň mechanizace

Poslední celostátní analýza stavu lesního hospodářství proběhla v Keni v roce 2013. Novější data pak většinou pocházejí z databází jednotlivých provincií. Lesy pokrývají malou část keňského území, něco kolem 7 % (4,2 milionu ha). V roce 1980 to však bylo 12 % území. 3,2 % území tvoří chráněné lesy a národní rezervace. Jedním z cílů environmentální politiky země je zvýšit rozsah lesního porostu na 10 % do roku 2030 (RoK 2016). Naplňování tohoto cíle se však zatím nedaří. V období od roku 2008 do roku 2017 se lesní hospodářství podílelo na tvorbě HDP 3 až 7 % (ANRMIC 2022). Keňské lesy jsou velmi různorodé, zahrnují jak horské porosty⁸, tak lesy suchých savan, mokřady a deštné pralesy. Horské porosty tvoří asi 30 % rozlohy lesů, lesy suchých savan asi 45 % (RoK 2016). Lesy vlastní stát (23 % lesů), provincie, komunity i soukromé osoby.⁹

Dřevo je v zemi spotřebováno zejména jako palivo v podobě štěpky a dřevěného uhlí (keňská vláda uvádí, že až 80 % energetických dodávek je produkováno spalováním dřeva; RoK 2016) a ve stavebnictví. Některé druhy dřeva (např. teak) jsou využívány na výrobu nábytku a artefaktů.

Produkcí dřeva negativně ovlivňuje bující ilegální těžba a v nemenší míře špatná péče o vytěžené dřevo. Nejrozvinutějším ilegálním sektorem je výroba dřevěného uhlí. V Keni v současné době nefungují vztahy mezi pěstiteli, zpracovateli a výrobci. Nejslabším místem v dodavatelském řetězci je nedostatek dobře vybavených velkokapacitních pil a zastaralé a málo efektivní stroje pro zpracování dřeva. Podle údajů z roku 2016 je dřevo pro průmyslové zpracování pěstováno na 187 tisících hektarech. Z toho půlka výměry patří státu a druhou půlku výměry tvoří plantáže komunit a soukromých firem. Největším producentem dřeva v zemi je státní podnik Kenya Forest Service (KFS). S nárůstem počtu obyvatel v zemi roste i poptávka po stavebním a palivovém dřevu. Kvůli vládnímu zákazu těžit ve státních lesích z roku 2018 nebyla domácí produkce stavebního dřeva schopna , pokrýt domácí poptávku a Keňa začala dřevo dovážet. Cena dřeva se zmnohonásobila.¹⁰ Rostoucí nedostatek dřeva vedl vládu k tomu, že v dubnu 2023 opět těžbu dřeva povolila, a to bez ohledu na vlastnictví půdy či charakter porostu. Lze tedy očekávat, že v nejbližších

⁸ Konkrétní druhy stromů, které se nacházejí v jednotlivých druzích lesů, viz (RoK, 2016: 26-28)

⁹ Keňský zákon o lesním hospodářství z roku 2017 viz ([kenyalaw.org:8181/exist/kenyalex/actview.xql?actid=No. 34 of 2016](http://kenyalaw.org:8181/exist/kenyalex/actview.xql?actid=No.34of2016))

¹⁰ African Business 13. 11. 2020 (african.business/2020/11/energy-resources/kenya-faces-timber-shortage-as-demand-for-wood-grows)

měsících poptávka po lesnické technice i strojích pro zpracování dřeva poroste. Vláda také oznámila, že bude do státních i soukromých školek distribuovat 2,9 milionu nových sazenic (tuto agendu zajišťuje KFS), aby kompenzovala zvýšení těžby.¹¹

Kromě lesnických strojů roste v Keni poptávka po digitálních technologiích umožňujících správu a řízení lesních porostů v kombinaci s příslušným vybavením (tj. např. drony snímající lesní porost a software analyzující napaření lesa škůdci).¹²

Pozorovatelé uvádějí, že komerční lesní hospodářství má v Keni velký potenciál. S cílem jej podpořit vzniklo inovační centrum založené vládou ve spolupráci s UNDP a FAO.¹³ V oblasti komerčního či komunitně-komerčního lesnictví vznikají v Keni i projekty na bázi spolupráce firem a malých farem, kde část nákladů na péči o sazenice pokrývají firmy z fondů pro reforestaci (např. komaza.com nebo BetterGlobe.com) či malých farem a nadací (viz níže Gatsby Africa).

Tabulka 4: Situace v lesnictví - výměra v hektarech

	2020
Původní smíšené lesy	3925
Bambus	59
Mangrovy	49
Buš a pastviny	41000

Zdroj: KNBS 2023

3.4 Politika a management zemědělství a lesnictví

V Keni došlo v posledních dvaceti letech k několika zemědělským reformám, kdy byla řada pravomocí a úkolů přenesena z centrální vlády na provincie. Reformy zahrnovaly i státní systém podpory mechanizace zemědělské výroby. Na úroveň provincií byla převedena i zemědělská

mechanizační centra, kde si malí a střední zemědělci mohou půjčovat stroje a traktory. Servis a údržbu strojů zajišťují centra. Tato centra nabízejí zemědělcům i další služby včetně poradenství v oblasti zavlažování, odbahnění či výstavby přístupových cest k polím. Nejnověji byla do

¹¹ The Star 19. 4. 2023 (the-star.co.ke/news/realtime/2023-04-16-government-to-harvest-mature-trees-from-july-says-ps-kimani/#google_vignette)

¹² Viz např. CGTN Africa (africa.cgtn.com/2019/02/26/kenya-turns-to-earth-observation-technology-to-monitor-forests/)

¹³ Kenya Commercial Forestry Investment Center (kcfc.org/about)

poradenské činnosti center zařazena témata ochrany půdy před klimatickou změnou a erozí.

Významným partnerem rozvoje mechanizace včetně vzdělávání v této oblasti jsou mezinárodní rozvojové agentury. Z pohledu českých exportérů zemědělské a lesnické techniky je zajímavá přítomnost německých producentů zemědělských strojů na keňském trhu. Ta souvisí jak se schopností německých výrobců nabízet záruční a pozáruční servis a školení, tak s projekty německé rozvojové agentury, která tyto projekty financuje či kofinancuje.

V keňském případě je vhodné zmínit, že zemědělstí producenti vytvářejí

sektorová sdružení, některá z nich pak zastávají i funkci zpracovatelů. Zatímco farem jsou tisíce, od malých po velké, zpracovatelských sdružení či firem je relativně málo. Jedná se o střední a velké mlýny, cukrovary či mlékárny. Některé jsou soukromé, některé státní.

Lesnickou politiku vytváří centrální vláda, která je též zodpovědná za realizaci lesnického hospodářství v lesích patřících státu. Lesnická politika se řídí Národním programem lesního hospodářství 2016-2030 a upřesňující Národní agro-lesnickou strategií 2021-2030. Výkonnou entitou realizace lesnické politiky je Kenya Forest Service.

Tabulka 5: Klíčoví aktéři keňského zemědělství a lesnictví (2023)

Ministerstvo zemědělství, hospodářských zvířat a rybníkářství

(kilimo.go.ke) Ministerstvo vyhlašuje na svých stránkách tendry, a to jak pro rostlinou, tak pro živočišnou výrobu.

Horticulture Crops Directorate

(horticulture.agricultureauthority.go.ke) Spadá pod ministerstvo zemědělství, zabývá se zejména otázkou osiva.

Kenya Sugar Authority, Kenya Sugar Board

(sugar.agricultureauthority.go.ke) Zodpovídá za rozvoj pěstování a zpracování cukrové třtiny, řídí a spravuje státní cukrovary. V rámci této autority byl v roce 2001 ustaven Výbor pro cukr. Zodpovídá za regulaci a rozvoj cukrovarnického průmyslu.

Kenya Forest Service

(kenyaforestservice.org) Státní podnik založený v roce 2005 s cílem řídit a spravovat státní lesy a rozvíjet lesní hospodářství.

Velcí aktéři v oblasti pěstování a zpracování kukuřice a obilí

Cereal Growers Association (cga.co.ke): Od roku 1996 zastupuje 250 tisíc farmářů, má podobu nevládního sdružení, spolupracuje s desítkou rozvojových agentur a realizuje vzdělávací, informační i další farmářské projekty.

United Grain Millers Association (ugma.co.ke): Sdružení založeno v roce 2017 pro farmáře pěstující kukuřici, realizuje vzdělávací projekty a poskytuje půjčky, případně garantuje půjčky pro své členy, zastupuje farmáře pěstující kukuřici v jednáních s vládou.

Zpracovatelé obilí a kukuřice: Kitui Flour Mills, Grain Industires Limited, Unga Group a Mombasa Maize Millers

Velcí aktéři v pěstování a zpracování cukru

Zpracovatelé cukru jsou rozděleni na zóny, třtina nesmí být převážena z jedné zóny do jiné, musí být zpracována v zóně, kde byla vypěstována. Kenya Sugar Millers Association, Sukari industries, Butali Sugar Mills, Kibos Sugar and Allied Industries

Velcí aktéři v produkci a zpracování mléka

Kenya Dairy Farmers Federation (kdff.co.ke): vznikla v roce 2011 a sdružuje malé rodinné farmy (cca 110 tisíc farmářů) produkující mléko.

Dva největší producenti mléka jsou firmy Brookside (brookside.co.ke) a New Kenya Co-Operative Creameries (newkcc.co.ke)

Velcí aktéři v produkci a zpracování čaje

Kenya Tea Growers Association (ktga.or.ke): svaz keňských výrobců čaje, založený v roce 1931

Mezi pěstители a zpracovatelé najdeme Unilever, Finlays (finlays.net/about-us/locations/kenya/), Sasini Tea, Williamson Tea, Eastern Produce Tea Company of Kenya a Kenya Tea Development Agency (ktdateas.com).

Velcí aktéři v produkci a zpracování kávy

New Kenya Planters Cooperative Union: sdružení pěstitelů kávy, pomáhá pěstitelům se zpracováním, skladováním a marketingem, pěstitelé mohou prostřednictvím sdružení svoji kávu prodávat.

Dalšími pěstiteli a zpracovateli jsou Neumann Kaffee Gruppe, Dormans coffee, Taylor Winch, Louis Dreyfus (vedle kávy pěstuje i obilí a olejninu)

Velcí aktéři v produkci květin, ovoce a zeleniny

Fresh Produce Exporters Association of Kenya (fpeak.org): sdružení pěstitelů, pro své členy realizuje vzdělávání, advokační činnost, marketing a další služby.

Kenya Flower Council (kenyaflowercouncil.org): sdružení pěstitelů květin, založené v roce 1996, v současnosti zastupuje 93 květinových farem

Zdroj: autoři na základě vládních dokumentů a denního tisku

Keňská vláda vedle rozvíjení vlastní zemědělské politiky a pobídek spolupracuje s mezinárodními rozvojovými agenturami, které samostatně či v součinnosti s keňskými úřady vytvářejí programy zemědělské mechanizace. Např. v roce 2021 byl zahájen program Japonské rozvojové

agentury¹⁴ s cílem rozšířit mechanizační centra a jejich nabídku. Mezi japonské firmy, které dodávají v tomto projektu zemědělské stroje do Keni, patří: Ebara Corporation (pumpy), KiliMOL¹⁵, Kubota Corporation¹⁶ či Karasawa Agricultural Machinery Service.

¹⁴ Více na JICA (jica.go.jp/project/english/kenya/016/outline/index.html)

¹⁵ KiliMOL – zemědělské stroje a mechanizace prodávány v Keni (kilimol.net/collections/stocks-in-kenya)

¹⁶ Více ke konkrétním strojům viz Kubota (kubota.com/kubotapressjp/africanrice/index.html)

3.5 Vstup na trh se zemědělskou a lesnickou technikou a obchodní příležitosti

Vstup na keňský trh a obchodní překážky jsou dobře představeny a zpracovány na webových stránkách Businessinfo.cz.¹⁷ V této kapitole tak pojednáváme pouze informace o obchodních příležitostech a specifických překážkách ve vztahu k trhu se zemědělskými a lesnickými stroji.

Keňa je členem tří regionálních systémů volného obchodu – Africké kontinentální zóny volného obchodu (AfCFTA), Východoafrického společenství (EAC) a Společného trhu zemí východní a jižní Afriky (COMESA). V průběhu let 2018 až 2022 se hodnota vývozu z Keni do ostatních zemí EAC a COMESA zvýšila (KBNS 2023). Největšími keňskými obchodními partnery v EAC jsou Tanzanie a Rwanda (maso, mléko, obilí), v rámci COMESA je pak největším obchodním partnerem Nairobi Etiopie (korek) a Egypt (čaj). Údaje o AfCFTA zatím nejsou dostupné, neboť sdružení existuje od ledna 2021. Významnými odběrateli keňské zemědělské i lesnické produkce jsou EU, Čína a země Blízkého východu. V posledních letech roste zájem o produkci makadamových ořechů a avokáda; do těchto sektorů vstupuje i zahraniční kapitál. Maso a další produkty živočišné výroby jsou vyváženy zejména do zemí Blízkého východu. Největším keňským

konkurentem ve výrobě a vývozu zemědělských výrobků je Uganda.

Nairobi má s řadou zemí podepsané bilaterální dohody o volném obchodu, např. od roku 2020 s Velkou Británií (po jejím vystoupení z EU). V roce 2022 zahájila Keňa jednání o zóně volného obchodu s USA. Ekonomické a obchodní vztahy mezi ČR a Keňou jsou upraveny rámcem EU.¹⁸ V současnosti právě zemědělské produkty jako zelenina, ovoce a květiny tvoří hlavní položku keňského vývozu do EU, hlavní položkou vývozu EU do Keni jsou chemické a strojírenské produkty. S cílem rozvíjet vzájemné obchodní vazby vzniklo EU-Kenya Business Forum. To mj. pořádá on-line semináře o jednotlivých segmentech keňského hospodářství (eukenyabusinessforum.com). Zde jsou také zveřejňovány některé keňské obchodní a investiční poptávky a projekty. Přímou asistenci obchodníkům a investorům nabízí Keňská investiční agentura (invest.go.ke).

Zemědělství, zemědělská mechanizace, agrochemie a zpracování potravin jsou nejslibněji se rozvíjející obchodními a investičními sektory v Keni. Zemědělské stroje a hnojiva jsou do země tradičně dováženy (srovnej Obrázek 3), domácí strojní a agrochemická produkce je malá.

¹⁷ Businessinfo (businessinfo.cz/navody/kenya-souhrna-teritorialni-informace/)

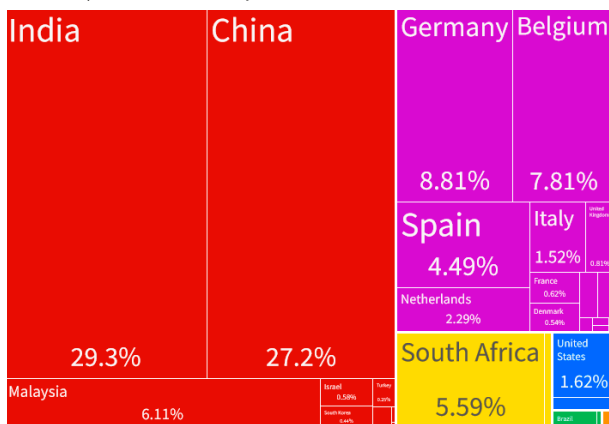
¹⁸ Podrobněji viz Delegation EU v Keni (eas.europa.eu/kenya/european-union-and-kenya_en?s=352).

Dovážené stroje a zařízení však neberou vždy ohled na charakter zemědělské produkce a keňské klima. Dovoz nových ani použitých zemědělských strojů do země není nijak omezován. Zákazníci jsou jak soukromé farmy (většinou velké a střední), tak provinciální mechanizační centra zajišťující půjčování zemědělských strojů malým farmám. V Keni roste zájem o odbornou přípravu a vzdělání v oblasti servisu zemědělských strojů. Menší zájem je o sofistikované stroje využívající ICT, satelitní řízení či jiné moderní systémy (autonomní traktory řízené umělou inteligencí s příspěvním satelitního snímkování polí). Naopak roste zájem o nové postupy a technologie skladování plodin a předcházení ztrát při skladování (množení škůdců a plísní, přehřívání skladovaných plodin). Jedním z rostoucích segmentů,

kteří těží zejména z mezinárodní rozvojové podpory, je posilování zemědělské techniky využívající energie z obnovitelných zdrojů či kombinaci OZE s chytrými technologiemi prostřednictvím mobilních telefonů.

V tabulce 5 uvádíme seznam producentů a zpracovatelů obilí, kukuřice, mléka a další zemědělské a živočišné produkce. Na internetových stránkách sdružení producentů jsou často odkazy na tendry či poptávky, a to jak svazu jako takového, tak jednotlivých farem. Největším zákazníkem v oblasti zemědělské techniky je nicméně stát, konkrétně ministerstvo zemědělství. To nakupuje zemědělskou techniku, kterou poskytuje (pronajímá, půjčuje) malým a středním zemědělcům prostřednictvím provinčních mechanizačních center.

Obrázek 3: Dovozy zemědělské techniky do Keni, 2021 (objem dovozu byl v roce 2021 11,4 milionu USD)

Zdroj: oec.world/en/profile/hs/other-agricultural-machinery

V současné době je na keňském trhu přítomna celá řada domácích i zahraničních výrobců zemědělské techniky a agrochemie. Některé zahraniční firmy prodávají své výrobky prostřednictvím místních obchodních zástupců. U zemědělské techniky patří k největším zástupcům Panafrican Equipment (panafricangroup.com). Tato firma zastupuje prodejce stavebních strojů a prodává i zemědělskou techniku Komatsu, Valtra, Challenger a Massey Ferguson. Firma Mascor zastupuje firmu John Deere a firma CM-C-Motors zastupuje New Holland, Fieldking a Nardi. Vláda by měla největší zájem o investora přinášejícího do země know-how, tj. projekt, kdy by přímo v Keni byl vybudován podnik vyrábějící zemědělské a lesnické stroje.

U lesnické mechanizace se vedle spolupráce s firmami nabízí i budování obchodních vztahů s nadacemi, které podporují komerční lesní hospodářství. V Keni je to např. nadace Gatsby Africa, která se angažuje při zakládání nových lesních porostů pro komerční využití a dále při kácení a zpracování dřeva (gatsbyafrica.org.uk).¹⁹

Na keňském trhu zemědělské a lesnické techniky jsou zejména poptávány:

- zemědělská technika pro všechny typy farem, zejména však pro střední farmy, zájem roste o kultivátory a kypřiče, pluhy, secí

stroje, postřikovače, sazeče, plečky, vyorávače, žací stroje a drtiče (technika by měla sloužit zejména pro pěstování kukuřice, pšenice, rýže a cukrové třtiny);

- různé typy harvesterů a průmyslový pil;
- zemědělská a potravinářská chemie (laboratoře, technologie, zařízení);
- ultrazvukové odpuzovače proti škůdcům;
- stroje a zařízení pro květinové farmy;
- vzdělávání v oblasti mechanizace a zemědělských strojů;
- zařízení a technologie na zpracování zemědělských plodin – chladičská zařízení, různé druhy baliček, konzervační technologie a zařízení;
- agrochemie, specificky hnojiva a chemické postřiky (dosud dodávána dominantně z Ruska a Ukrajiny, českým firmám se nabízí možnost využít mezeru, která vznikla v dodávkách po začátku rusko-ukrajinské války);
- pily pro průmyslové zpracování dřeva;
- peletovací lisy na pelety;
- líhně, škuřbačky, kotle na spařování drůbeže, drtiče kostí, peletovací stroje na krmivo;
- šrotovníky na obilí.

¹⁹ Představu o technickém a technologickém zázemí farem a lesního hospodářství a pěstebních technologiích v Keni poskytuje série „News and stories“, která je doprovázená fotografiemi (gatsbyafrica.org.uk/news-stories/)

Tabulka 6: SWOT analýza keňského trhu ve vztahu k obchodním příležitostem v oblasti zemědělské a lesnické techniky

Silné stránky	Slabiny
<ul style="list-style-type: none"> • regionální obchodní centrum východní Afriky • členství ve společném trhu zemí EAC a COMESA • dynamická a tržně orientovaná ekonomika • rostoucí poptávka po průmyslovém zboží a zemědělské technice • státní důraz na rozvoj zemědělství i lesního hospodářství 	<ul style="list-style-type: none"> • rozhodování ohledně nákupu se řídí cenou, nikoliv kvalitou • regionalizace ztížila orientaci v institucionální struktuře země, rozvoj zemědělské mechanizace spadá do pravomocí provincií • nedostatek technicky vzdělaného obyvatelstva schopného zajistit záruční a pozáruční servis zemědělské a lesnické techniky • silná konkurence
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • silná mezinárodní finanční podpora rozvoje zemědělství i lesního hospodářství • dobrá pověst evropské techniky a zemědělských strojů • rostoucí populace • velké státní tendry na nákup zemědělské techniky • malé a střední soukromé lesnické podniky a dřevozpracující firmy • státní tendry pro zalesňovací programy • státní tendry pro programy intenzifikace zemědělství 	<ul style="list-style-type: none"> • korupce • slabé vládnutí a neschopnost potírat korupci • chudoba domácností • velké výkyvy v objemu zemědělské produkce v závislosti na počasí a škůdcích • přelítí bezpečnostní nestability ze sousedního Somálska a Jižního Súdánu

Zdroj: vlastní zpracování

4. Nigérie

Nigérie patří k největším a nejlidnatějším zemím Afriky; její území má rozlohu 923 tisíc km², počet obyvatel v roce 2022 přesahoval 206 milionů. I když porodnost mírně klesá, nigerijské úřady očekávají nárůst obyvatel o dalších 25 milionů do roku 2030. Nigérie je federací 36 států a teritoria hlavního města. Země je ekonomicky nejsilnějším státem západní Afriky. V celoafrickém měřítku se jedná o ambiciózní stát, který chce být regionální mocností, vede uskupení ECOWAS a vojensky se angažuje v řadě západoafrických konfliktů. Země má přístup k moři (Mapa 2) a disponuje obrovským nerostným bohatstvím. Nigérie je bývalou britskou kolonií a angličtina je spojujícím článkem společnosti i různých částí země.

Zahraničněpoliticky se sice Nigérie stylizuje do role africké velmoci, vnitropoliticky se ale jedná o zemi se slabým systémem vládnutí a celou řadou vnitřních problémů, které souvisejí mj. s vnitřní diverzitou země (viz dále) i bezpečnostními problémy v sousedních zemích. Po získání nezávislosti prošla země několika politickými

turbulencemi včetně politických a vojenských převratů. Od roku 1999 probíhají pravidelně volby, a i přes občasné politické střety je země na federální úrovni poměrně politicky stabilní. Politická stabilita však zatím nevedla k ekonomickému rozvoji ani k nastartování fungujícího systému vládnutí. V řadě tematických oblastí není jasné, jaké jsou pravomoci federální vlády a jaké jsou pravomoci jednotlivých států, nejsou jasné finanční vazby mezi federální vládou a státy ani odpovědnost za budování a udržování veřejných statků. Nejasné právní, vlastnické i finanční vztahy federální vlády a států postupně vedly k degradaci infrastruktury; i tam, kde určité služby před několika lety fungovaly, dnes nalezneme opuštěné budovy či systémy vyřazené z provozu. Nigérie je příjemcem rozvojové pomoci, rychlý demografický růst kombinovaný s prudkou urbanizací a zvýšením počtu teroristických a jiných útoků však omezily pozitivní dopad těchto projektů či jejich dokončení a udržitelnost.

Mapa 2: Nigérie a její sousedé

Zdroj: w-ww.nationsonline.org/oneworld/map/nigeria-political-map.htm

4.1 Politicko-bezpečnostní a socio-ekonomická situace

Jak jsme uvedli výše, Nigérie je federací 36 velmi odlišných států. Původně byl hlavním městem Lagos, nacházející se na pobřeží, dnes je hlavním městem Abuja, která se nachází ve středu státu. Vzhledem k velikosti země, počtu obyvatel a její náboženské, ekonomické, klimatické a další různorodosti má pro analýzu obchodních a investičních příležitostí

v Nigérii smysl evaluovat situaci ve vztahu k jednotlivým státům či regionům, nikoliv federaci jako takové. Ekonomické i bezpečnostní rozdíly mezi jednotlivými státy jsou tak velké, že celonigerijské statistiky lze vnímat jen jako referenční rámec. Pro představu o různorodosti Nigérie můžeme zmínit např. existenci dvou zcela odlišných právních systémů

v zemi – zatímco sever je islámský, platí zde právo šaría a při řešení sporů rozhodují náboženské soudy, na jihu země, kde převažují křesťané, platí anglosaské právo podobné právnímu systému Velké Británie.

Uvnitř Nigérie se odehrává několik násilných konfliktů; dochází k nim mezi farmáři a pastevci, městem a venkovem, mezi etnickými i mezi náboženskými skupinami. Nejméně stabilní a nejnebezpečnější je sever, resp. severovýchod země. Zde jsou na denním pořádku únosy, vydírání, teroristické útoky i nájezdy ozbrojených gangů. Nejzávažnější jsou útoky islámských radikálů ze skupiny Boko Haram (zejména stát Borno).

Socio-ekonomicky se jedná o zemi plnou turbulencí, která čelí inflaci, vysoké nezaměstnanosti, volatilitě ceny ropy²⁰ a vysokým cenám potravin. Příjmy z ropy tvoří až 80 % HDP a 95 % příjmů zahraničního obchodu (Světová banka 2022). Pokles cen ropy se přímo odráží v objemu zdrojů, jimiž nigerijská vláda disponuje. Nigérie je již několik let členskou zemí OPEC a drží ceny ropy v souladu s touto organizací. Ekonomika země je málo diverzifikovaná, chybí sofistikovaná průmyslová výroba. Pandemie Covid přinesla zpomalení do mnoha sektorů ekonomiky, což se projevilo nárůstem inflace (v březnu 2021 to bylo 18 %). V první polovině roku 2023 zakázala Nigérijská centrální banka domácím

firmám platit zahraničním partnerům v cizích měnách, což významně zasáhlo do mnoha sektorů obchodu. V první polovině roku 2023 také proběhly prezidentské volby a společnost i firmy tlačí na nového prezidenta, aby centrální banku reformoval. Jak se bude situace vyvíjet, není zatím jasné, nicméně prezident již odvolal šéfa centrální banky. Nigérijská ekonomika trpí i dalšími neduhy, zejména však valná část ekonomické činnosti probíhá v šedé zóně, některé odhady dokonce říkají, že neformální sektor tvoří až 65 % ekonomiky. Nigérie má dostatek pracovních sil i dostatek nerostných surovin, překážkami ekonomického rozvoje jsou nedostatečná infrastruktura, časté výpadky dodávek elektrické energie, pomalý a neefektivní soudní systém, rozšířená korupce, chabý vzdělávací systém a vysoká míra bezpečnostní nestability. Světová banka odhaduje ekonomický růst Nigérie mezi lety 2023 až 2025 na 2,9 %.²¹

²⁰ Reuters 22. 2. 2023 (reuters.com/world/africa/nigerian-economy-grows-352-year-on-year-q4-2023-02-22/)

²¹ Světová banka (worldbank.org/en/country/nigeria/overview)

4.2 Stav a charakteristika zemědělské produkce, stupeň mechanizace

Zemědělství je, vedle těžby ropy, druhým pilířem nigerijské ekonomiky. V roce 2021 zaměstnávalo cca 35 % obyvatel a na HDP se podílelo 10 % (FMARD 2023: 10).²² Největším zemědělským sektorem je rostlinná výroba (asi 85 %), lesnictví tvoří asi 3 % a rybolov cca 4 % (Odofin 2020, FMARD 2023). Mezi nejpěstovanější produkty patří rýže, jamy (Nigérie produkuje až 70 % celosvětové produkce jamů), citrusy, maniok, fazole, kukuřice, kakao, palmové boby pro olej a ananas. Zvyšuje se produkce rajčat (roste zájem o kečup a protlak). Některé zemědělské produkty se uplatňují i v kosmetickém průmyslu. V současnosti je Nigérie největším producentem ořechů ze stromu karité (máslovník africký), z nichž se vyrábí bambucké máslo. V živočišné produkci je nejvýznamnějším chov drůbeže. Roste chov koz (specificky pro jejich rohy) i včelařská produkce.

Obecně lze konstatovat, že s tím, jak roste počet obyvatel, roste poptávka po potravinách. U žádných z potravin však v současnosti Nigérie není schopná pokrýt vlastní spotřebu. Např. u palmového oleje statistiky ukazují, že Nigerijci spotřebují 2,5 milionu tun palmového oleje ročně, vyprodukují a vyrobí ho však 1,3 milionu

tun. Podobně je to i u rýže. V roce 2022 dosáhla nigerijská spotřeba rýže 6,4 milionu tun, země však vyprodukovala jen 3,7 milionu tun. Nigérie tak potraviny dováží. Centrální vláda se snaží dovoz potravin omezovat, např. na dovoz rýže uvalila 70% clo. Povolila také další kácení lesů a převod lesní půdy na zemědělskou.²³ Podle vlády by měla být země v produkci potravin soběstačná; centrální vláda tak přijímá různé programy a vytváří pobídky pro dosažení tohoto cíle, a to pro každou potravinu zvlášť. Např. u palmového oleje by Nigérie měla dosáhnout soběstačnosti v produkci do roku 2024, v produkci rýže by to mělo být do roku 2027. Rozvoj rostlinné i živočišné produkce vyžaduje zvýšení zemědělské výměry a zintenzivnění a zefektivnění procesu produkce a zpracování. V současnosti je výnosnost nigerijských farem až 4x nižší než výnosnost amerických farem.

Překážkou zvyšování produkce je nízký počet komerčních farem (např. v sektoru rýže je to jen 20 % farem) a nízká míra mechanizace (v sektoru rýže je to 0,3hp/ha, naproti tomu v Indii je mechanizace 2,6hp/ha a v Číně 8hp/ha). Podle nigerijské vlády (FAMRD 2023: 28) je mechanizace zemědělství v Nigérii 0,027hp/hektar.

²² Údaje Národního statistického úřadu Nigérie jsou z roku 2014 (nigeria.opendataforafrica.org/), proto jsme je nepoužili.

²³ Guardian Nigeria 10. 3. 2023 (guardian.ng/features/despite-reported-positive-trend-palm-oil-industry-still-struggling/)

Aby země dosáhla alespoň 1,5 hp/hektar, což je podle FAO doporučená hodnota, potřebovala by dalších asi 70 tisíc traktorů a tisíce dalších zemědělských strojů. Zde je nutno uvést, že žádné přesnější statistiky či údaje o mechanizaci v Nigérii nemáme. Nigerijské údaje se značně rozcházejí, mezinárodní údaje (např. FAO či Světová banka) jsou mnohdy více než 20 let staré. Údaje o počtu traktorů a další mechanizaci poskytované nigerijskou vládou jsou většinou jen odhady. Předseda platformy TOHFAN (viz níže) v roce 2022 uváděl, že v Nigérii je 7 tisíc funkčních traktorů.²⁴

Z analýzy nigerijských informací vyplývá, že v Nigérii platí, že čím větší farma, tím větší mechanizace, případně častější využití tažných zvířat. Malé rodinné farmy mají zemědělské stroje minimálně, většinou si v sezóně najímají na práci dělníky, kteří jsou levnější než pronájem, nákup a udržování strojů. Využití zvířat a míra mechanizace jsou v Nigérii ovlivněny plodinou. Nejmechanizovanější jsou farmy pěstující jamy, maniok a rýži. Farmáři si stroje pronajímají od soukromníků (např. prostřednictvím platformy TOHFAN), nebo ve státních mechanizačních stanicích (obdoba československých traktorových stanic). Pozorovatelé (Agramondis 2021) uvádějí, že soukromé mechanizační stanice jsou schopny udržovat a servisovat stroje lépe než státní stanice,

a životnost strojů je pak delší. Jedním z největších soukromých pronajímatelů zemědělských strojů je firma Hello Tractor (hellotractor.com). Vznikla v roce 2014 a funguje jako sdílená platforma majitelů zemědělské mechanizace. Webové stránky této firmy poskytují dobrý přehled o tom, jaké zemědělské stroje jsou využívány a jaké zemědělské technologie či ICT vybavení a software mají nigerijští zemědělci k dispozici. Jedním z investorů firmy Hello Tractor je od roku 2019 Deere and Company a značka Bear Flag Robotics, kterou firma Deere pohltila.²⁵ Další podobnou platformou, jako je Hello Tractor, je TOHFAN (Tractor Owners and Hiring Facilities Association of Nigeria, tohfان.com).

Největším vlastníkem a poskytovatelem zemědělských strojů jsou – jak jsme uvedli – státní mechanizační stanice. Pro tyto stanice nakupují zemědělské stroje federální úřady. Stroje jsou pak rozdělovány mezi federální státy a jejich mechanizační centra. Firmy uvádějí, že právě federální politika nákupu traktorů oslabuje pozici soukromých investorů, kteří by nakupovali a půjčovali zemědělskou techniku; mechanizační stanice mohou poskytovat nižší cenu za nájem strojů, neboť do ceny nemusejí promítat částku za jejich pořízení.

²⁴ Guardian Nigeria 17. 2. 2022 (guardian.ng/news/nigeria-has-only-7000-functional-tractors-says-tohfان/)

²⁵ AgroNews 16. 2. 2022 (agfundernews.com/why-john-deere-invested-in-africas-hello-tractor)

4.3 Stav a charakteristika lesnické produkce, stupeň mechanizace

V roce 2020 pokrýval lesní porost 10 % území, tj. 4 miliony hektarů, z toho 375 tisíc hektarů tvoří stromové plantáže. Primární lesní porost se nachází prakticky již jen na jihu a východě země. Na základě satelitních snímků je zjevné, že v zemi dochází k masivní deforestaci (především stát Edo).²⁶ V průmyslové produkci dřeva jsou nejčastěji zastoupené teak, afara/korina, stromy z čeledi zederačovitých (mahagon) a africký ořech. Data uváděná u lesního hospodářství jsou většinou odhady, federální vláda přesná statistická data neposkytuje a s největší pravděpodobností je ani nemá k dispozici. Největšími producenty dřeva jsou jižní nigerijské státy, zejména Cross River, Edo, Ondo, Ogun, and Delta State. Produkce dřeva ve státech Cross River a Edo jde na vrub těžbě v deštném pralese, nejedná se o těžbu na plantážích průmyslově pěstujících dřevo.²⁷

Lesní hospodářství se v Nigérii rozvíjí již několik dekád. Zatímco před čtyřiceti lety však byla Nigérie třetím největším africkým vývozcem tropického dřeva, v posledních letech je čistým dovozcem. Dřevo dováží z Kamerunu, Ghany a Beninu (ITTO 2023). Spotřeba dřeva roste v souvislosti s ekonomickým rozvojem a růstem počtu

obyvatel. V současnosti se ze země nesmí vyvážet nezpracované dřevo. Podobně jako u produkce potravin, i v případě produkce dřeva deklarují současné nigerijské vlády, že země by měla být soběstačná; cílem je rok 2027. Hlavním spotřebitelem dřeva je stavebnictví (asi 80 % dřevařské produkce).

Potřebu lesnické techniky může – kromě snahy dosáhnout soběstačnosti v produkci – zvýšit i záměr federální vlády rozšířit výměru zemědělské půdy.²⁸ Některé nigerijské státy již nyní povolily kácení deštných pralesů a jejich konverzi na agrofarmy. Kácení lesů probíhá legálně i ilegálně, totéž se týká zpracování dřeva. V roce 1999 bylo odhadováno, že v zemi funguje 1700 pil a jejich počet nerostl. V posledních letech pozorovatelé zmiňují, že rozvoj domácí výroby dřevozpracujících strojů, zejména pil, snížil jejich cenu a vedl k rozkvětu pilařského průmyslu. Roste domácí výroba různých pil, např. pásových, kotoučových a rámových pil, tloušťkovacích strojů a zadlabávacích a čepačních strojů.

Pilařskému průmyslu dominují malé soukromé podniky, které se nacházejí ve skupinách v blízkosti měst v dřevozpracujících oblastech (především jižní státy). Pracovní síly těchto pil

²⁶ Reuters 8. 6. 2022 (reuters.com/world/africa/nigerias-disappearing-forests-loggers-outnumber-trees-2022-06-08/)

²⁷ Global Forest Watch (globalforestwatch.org/dashboards/country/NGA)

²⁸ ITTO (itto.int/sfm/2005/details/id=12350000)

jsou převážně pogramotní dělníci. Pilařské provozy řeší nedostatek mechanizace dostatkem levných pracovních sil. Obecně platí, že technologie řezání a typ strojů používaných v nigerijských pilách jsou méně sofistikované než technologie a stroje nacházející se ve vyspělých zemích

(Olorunnisola 2023). Pro představu o technickém vybavení velkých zpracovatelů dřeva lze nahlédnout např. na webové stránky nigerijské firmy Van Wood (wan-wood.com) či nigerijského The Guardienu (guardian.ng/stories/the-wood-merchants/).

4.4 Politika a management zemědělství a lesnictví

Zemědělství i lesní hospodářství je klíčovým sektorem nigerijské ekonomiky, a to jak pro zajištění potravinové bezpečnosti, tak pro zaměstnanost a diverzifikaci na ropě závislé ekonomiky. Zemědělskou a lesnickou politiku vytváří jak federální vláda (např. cíle soběstačnosti v produkci vybraných potravin a dřeva), tak jednotlivé státy (např. lokálními pobídkami pro investory či povolením převést lesní půdu na půdu zemědělskou). Plán pro budoucí transformaci a rozvoj zemědělství a lesnictví je obsažen v National Agricultural Technology and Innovation Policy, kterou přijalo ministerstvo zemědělství v roce 2022 a jejíž cíle mají být naplněny do roku 2027.²⁹ Podle nové politiky by s pomocí mezinárodních finančních institucí a rozvojových agentur mělo být v zemědělství do roku 2027 vytvořeno dalších 12 milionů pracovních míst. Dále by měla být zvýšena produkce hlavních plodin o 50 %. Toho by mělo být dosaženo zvýšením zavlažované výměry z 1 % obdělávané půdy na 5 %,

zvýšením počtu zemědělců využívajících mechanizaci či zvířecí pohon na 50 % a intenzivnějším využíváním hnojiv. U živočišné výroby je plánováno zvýšení produkce drůbežího masa o 50 % a zvýšení produkce ryb ze stávajících 700 tisíc tun ročně na 3 miliony tun ročně (FMARD 2022: 72-73). Navýšení produkce potravin nereaguje jen na růst počtu obyvatel, ale i na rusko-ukrajinskou válku, která ztížila dovoz obilí a hnojiv. Statistiky (ITC) ukazují, že Ukrajina před vypuknutím války pokrývala 50 % nigerijského dovozu obilí.

Nejen nová zemědělská politika, ale všechny federální rozvojové plány, počítají s rozvojem zemědělství (nikoliv lesnictví) jako klíčovým pilířem diverzifikace ekonomiky. Zemědělství je nejvčetnějším zaměstnavatelem v zemi. Rostlinná produkce by se měla stát významným segmentem vývozu. Nigerijské rozvojové plány explicitně zmiňují produkci rýže, manioku, palmového oleje a jamů v takovém objemu,

²⁹ Plán viz (fmard.gov.ng/natip-2022/)

aby se země mohla stát jejich čistým vývozcem.

Lesnickou politiku tvoří jak federální vláda, tak vlády států, jejich vztah je nicméně nejasný. Stejně jako u zemědělství, i v případě lesního hospodářství vláda v roce 2022 prezentovala

novou strategii. Tuto strategii představilo ministerstvo životního prostředí a nesměruje k rozvoji lesního hospodářství, ale k ochraně lesů. V současnosti nicméně neexistují ani plány na zalesňování, ani systém podpory průmyslové produkce dřeva.

Tabulka 7: Klíčoví aktéři nigerijského zemědělství a lesnictví (2023)

Federální ministerstvo zemědělství a rurálního rozvoje

(fmard.gov.ng) Odpovídá za tvorbu a realizaci zemědělské politiky na úrovni federace. Do jeho agendy spadá i část sektoru lesního hospodářství.

National Centre for Agricultural Mechanisation

(ncamng.org; stránka je nedostupná, funguje však facebook NCAM) Centrum provozované státem, mj. se podílí na rozhodování o technických parametrech nakupovaných a vyráběných strojů. V současné době odpovídá i za naplňování rozvoje domácí výroby zemědělských strojů. Centrum se podílí i na zaškolování opravářů zemědělských strojů.

Nigerian Institute of Agricultural Engineers

(niae.net/1/) Odborná organizace inženýrů a agroinženýrů, mj. se podílí na tvorbě vzdělávacích kurikul.

Bank of Agriculture

(boanig.com) Banka je společným vlastnictvím ministerstva financí a centrální banky. Banka poskytuje půjčky pro zemědělské projekty.

Agricultural Machinery and Equipment Development Institute

(zatím nemá internetové stránky) Založeno v roce 2023 jako federální instituce s cílem vyvíjet a vyrábět domácí zemědělské stroje, resp. nigerijské plány a vynálezy sdílet se soukromým sektorem. Každá regionální zóna (celkem 6) má svůj institut.

National Information Technology Development Agency

(nitda.gov.ng) Vládní agentura pro inovace v oblasti IT. Podílí se i na zavádění IT do zemědělství a na rozvoji smart farming. Agentura např. vyvinula digitální platformu National Adopted Village for Smart Agriculture.

Nigeria Agribusiness Group

(nabg.ng/#/) Soukromá platforma podporující rozvoj malých zemědělských farem.

Sdružení pěstitelů a výrobců potravin

- National Palm Oil Produce Association of Nigeria (NPPAN)
- Plantation Owners Forum of Nigeria (POFON)

Zdroj: autoři na základě vládních dokumentů a denního tisku

4.5 Vstup na trh se zemědělskou a lesnickou technikou a obchodní příležitosti

Vstup na nigerijský trh a obchodní překážky jsou dobře představeny a zpracovány na webových stránkách Businessinfo.cz.³⁰ V této kapitole tak pojednáváme pouze informace o obchodních příležitostech a specifických překážkách ve vztahu k trhu se zemědělskými a lesnickými stroji.

Nigérie může být lukrativním trhem pro firmy, které mají zkušenost s komplikovaným, nepřehledným a rychle se měnícím legislativním prostředím. Zahraniční firmy jsou v Nigérii nezřídka konfrontovány s žádostmi o úplatky, vydíráním a organizovaným zločinem. Mnohé komplikace nastávají při proclívání zboží v přístavech. Problémy při celním odbavení zboží při vstupu do země může snížit partnerství s místní zkušenou firmou. Největšími investory v Nigérii byly celá desetiletí britské, kanadské a americké firmy, v poslední době však byly vystřídány čínskými firmami. Čína se stala hlavním nigerijským partnerem ve výstavbě velkých infrastrukturních projektů. Co se týká dovozů, i tam je nejvýznamnějším partnerem Čína (v letech 2020 až 2022 tvořil čínský dovoz 30 %

veškerého dovozu). Nejčastěji nigerijský trh dovážel (podle číselníku SITC) stroje (19 %), chemické výrobky (18 %), petrochemické výrobky (14 %) a potraviny (13 %).

Čína zaujímá významné místo nejen v dovozech jako takových, ale i v do dávkách zemědělské techniky (Obrázek 4). V prosinci 2022 Čína otevřela v rámci rozvojové pomoci jako pilotní projekt ukázkové a školicí centrum zemědělské techniky ve Bwari nedaleko Abuji.³¹ Předpokladem je, že zemědělci, kteří se zaškolí na čínské stroje, si je pak budou též kupovat. Čínský zájem směřuje do rostlinné výroby. Číně na nigerijském trhu se zemědělskými stroji nyní konkurují indické (např. TAFE a Mahindra & Mahindra)³² a brazilské firmy. V roce 2021 Nigérie získala od Brazílie půjčku 995 milionů Euro, kterou garantuje Islámská rozvojová banka. Cílem půjčky je financovat tzv. Green Imperative Agricultural Mechanization Programme.³³ V rámci tohoto programu by Brazílie měla do Nigérie dodat stovky traktorů, další stovky by pak Nigérie měla za tuto půjčku nakoupit od dalších dodavatelů. Tyto

³⁰ Businessinfo (businessinfo.cz/navody/nigerie-souhrnna-teritorialni-informace/2/#5-zakladni-podminky-pro-uplatneni-ceskeho-zbozi-na-trhu)

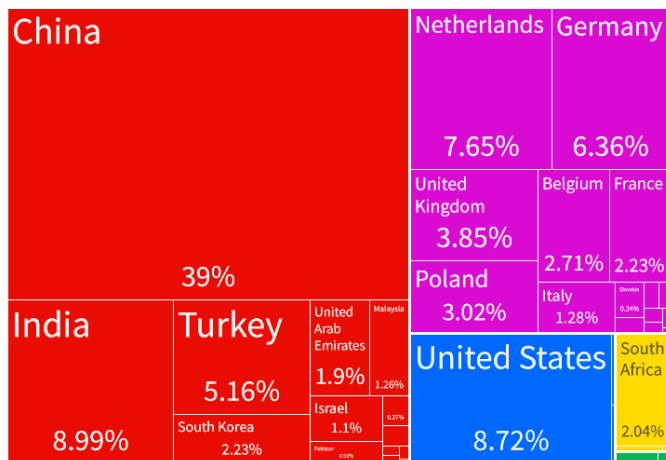
³¹ Xinhua 12. 7. 2023 (english.news.cn/20221207/1dbefb1b146b4150b2ef8e6c8f6d5254/c.html)

³² Z pohledu českých vývozců zemědělských strojů může být zajímavé srovnání, jaké čínské a indické zemědělské stroje mají v Africe úspěch. Global Times 20. 1. 2019 (globaltimes.cn/page/201901/1136378.shtml)

³³ BussinesDay 15. 10. 2021 (businessday.ng/features/article/new-agric-minister-must-hit-the-ground-running-with-1-1bn-green-imperative-fund/)

traktory by měly být umístěny v zemědělských mechanizačních centrech (celkem je jich kolem 140), kde si je za úplatů půjčují místní zemědělci.

Obrázek 4: Dovozy zemědělské techniky do Nigérie, 2021 (objem dovozu byl v roce 2021 26,5 milionu USD)

Zdroj: oec.world/en/profile/hs/other-agricultural-machinery

Vzhledem k velikosti země a kulturní, etnické i ekonomické diverzitě je vhodné Nigérii nahlížet po jednotlivých státech. Mezi federální státy, kde se koncentruje ekonomická aktivita, patří Lagos, Rivers, Delta a FCT Abuja, zemědělství a průmyslové lesní hospodářství se koncentruje ve středu a na jihu země. V oblasti zemědělské a lesní techniky a strojů zveřejňují požadavky zejména konkrétní státy, které vypisují podmínky PPP, tendrů, rozvojových projektů apod. Konkrétní

federální státy také nejčastěji stojí za investičními návrhy či výzvami. V oblasti zemědělské produkce se jedná např. o farmy pro živočišnou výrobu a produkci krmných směsí, integrované farmy produkující a zpracovávající maniok (cassava), palmový olej a rýži a integrované zemědělské zóny pro produkci základních plodin (tzv. *Staple Crop Processing Zone*³⁴). Tyto zóny (typicky kolem 250 ha) jsou v současnosti budovány ve státech Enugu³⁵, Kano, Kaduna, FCT, Kwara,

³⁴ Někdy označované jako Agro-Industrial Parks, Agribusiness Parks, Mega Food Parks, Agropoles či jako Agro-clusters. Podle AfDB se jedná o „agro-based spatial development initiatives designed to concentrate agro-processing activities within areas of high agricultural potential to boost productivity and integrate production, processing and marketing of selected commodities. These initiatives may or may not be granted Special Economic Zones status.“

³⁵ Leadership 15. 1. 2023 (leadership.ng/ellah-lakes-to-build-staple-crop-processing-zones)

Ogun, Oyo, Imo a Cross River States.³⁶ Dovozy zemědělské techniky a dalšího vybavení včetně strojů pro zpracování potravin pro tyto zóny (clustery) je osvobozen od daní a požívá i další výhody. Tyto zóny mají navíc finanční podporu od Světové banky i AfDB. V roce 2022 schválila AfDB projekt za 538 milionů USD pro rozvoj těchto zón.³⁷ Odhady říkají, že trh se zemědělskými stroji poroste v následujících letech v Nigérii o cca 4 % ročně.³⁸ V současné době nemá Nigérie žádného domácího výrobce zemědělských strojů a techniky. V roce 2022 federální vláda oznámila projekt vybudování domácího producenta. Základem domácího výrobce se má stát v roce 2023 zřízený Agricultural Machinery and Equipment Development Institute.³⁹ V roce 2023 institut prezentoval první výrobek – sušičku obilí. Jednu z největších investic v oblasti zemědělství a potravinářského průmyslu oznámila firma Tingo Foods (tingofoods.com). V roce 2023 zahájila ve státě Delta stavbu velkého agroparku a továrny na zpracování rostlinných a živočišných produktů. Média uvádějí, že se jedná o investici vyšší než 1,5 miliardy USD. Tingo Foods

deklaruje, že jejím cílem je učinit z Nigérie potravinově soběstačnou zemi. První výrobní linky by měly být spuštěny na konci roku 2024.⁴⁰ Továrna by měla po svém dokončení poskytnout až 12 tisíc pracovních míst. V sektoru živočišné výroby se nejdynamičtěji rozvíjí drůbežářský průmysl, což mj. souvisí se zákazem dovozu vajec a drůbežního masa.

Obecně lze konstatovat, že roste poptávka po strojích a technologiích umožňujících lépe pečovat o sklizeň, snížit posklizňové ztráty a efektivněji zpracovávat rostlinné i živočišné produkty.

Na nigerijském trhu zemědělské a lesnické techniky jsou zejména poptávány:

- mechanizované pěstování a strojové zpracování manioku, rýže (mouka i další produkty), jamů (potravinářské zpracování, zejména mouka, ale i chemické a další zpracování pro obalové materiály, lepidla, škroby), přírodního kaučuku, cukru, palmových bobů, resp. palmového oleje, rajčat a kakaových bobů;
- průmyslové vybavení pro chov a zpracování šneků;

nationwide/)

³⁶ Nigerian Tribune 24. 8. 2021 (tribuneonlineng.com/afdb-to-set-up-staple-crop-processing-zones-in-oyo-imo-six-others/)

³⁷ The Guardian 30. 10. 2022 (guardian.ng/business-services/afdb-ifad-to-invest-538m-to-establish-agro-processing-zones/)

³⁸ US Trade Representative 5. 6. 2023 (trade.gov/country-commercial-guides/nigeria-agribusiness)

³⁹ The Guardian 5. 2. 2023 (guardian.ng/news/buhari-commissions-agric-machinery-equipment-institute-in-lafia/)

⁴⁰ The Guardian Nigeria 12. 2. 2023 (guardian.ng/business-services/tingo-foods-factory-construction-begins/)

- v chovu ryb jsou poptávána zařízení a vybavení pro chov a zpracování sumecků (catfish);
- stroje a zařízení pro zpracování ořechů ze stromu karité a výrobu bambuckého másla;
- technologická řešení na míru, např. snímkování polí pomocí dronů a vyhodnocování potřeby hnojení, chemického ošetření či závlahy;
- technologie a zařízení pro bezpečné skladování rostlinné a živočišné produkce, v optimálním případě off-grid zařízení;
- mlýnky na krmiva a peletovače krmiv, inkubátory, extrudéry a zařízení na zpracování kuřat;
- zařízení na výrobu vaječného prášku;
- zařízení a laboratoře pro výrobu veterinárních léčiv, vakcín, chemikálií, krmiv a přísad do krmiv;
- v lesním hospodářství harvestory, ve zpracování dřeva zejména různé druhy průmyslových pil, štěpko-vače, drtiče a peletovače.

Další příležitosti generuje posklizňová fáze a vznikající průmysl chladících zařízení a konzervářský průmysl. Posklizňové ztráty zůstávají pro Nigérii trvalou výzvou. Zemědělci přicházejí až o 50 % své produkce kvůli nedostatku chladících a skladovacích zařízení. Farmy a zpracovatelské společnosti hledají dostupné technologie skladování a konzervace vhodné pro místní podmínky.

Tabulka 8: SWOT analýza nigerijského trhu ve vztahu k obchodním příležitostem v oblasti zemědělské a lesnické techniky

Silné stránky

- největší africký trh
- dostatek dostupné zemědělské půdy a velký počet farem
- dostatek vody pro rostlinou a živočišnou produkci
- dostupná a levná pracovní síla
- zemědělství jako prioritární národní rozvojové politiky
- daňové výhody pro zemědělské stroje a mechanizaci uplatňující se v zemědělských zónách
- dlouhodobá podpora rozvojových agentur

Slabiny

- stoupá zadlužení státu
- zkušenosti z jednoho federálního státu nemohou být uplatněny v jiné části země; velké rozdíly mezi jednotlivými státy v legislativě i investičních podmínkách a v systému řešení sporů
- zastaralá infrastruktura
- nízká gramotnost farmářů omezující obsluhu, údržbu a opravu složitějších zařízení a strojů
- mnoho malých farem bez finančních prostředků na nákup mechanizace
- občasná vládní intervence do traktorového trhu, vládní nákupy traktorů oslabují soukromé firmy a cenu na trhu
- nedostatek vyškolených opravářů zemědělské techniky, nedostatek náhradních dílů

Příležitosti

- žádný domácí producent zemědělských strojů a techniky
- slabí domácí producenti lesnických strojů
- téměř 70 % farem bez zemědělských strojů
- rostoucí počet obyvatel zvyšuje poptávku po potravinách
- silná mezinárodní finanční podpora rozvoje zemědělství i zemědělské mechanizace rámovaná konkrétními projekty a tendry
- poptávka po *climate-smart agriculture*

Hrozby

- slabé vládnutí na federální i státní úrovni
 - bezpečnostní hrozby, zejména únosy, vydírání a teroristické útoky
 - nedostatek finančních zdrojů domácností, komunit i států
 - strmě rostoucí inflace
 - chabá vymahatelnost práva, účelový výklad dovozních opatření
 - pokud dojde k rozvoji domácího výrobce zemědělských strojů, lze očekávat, že vláda rozhodne o omezení dovozů, resp. uvalení cel na dovoz zemědělských strojů
-

5. Obchodní události

Událost	Kde	Poznámka
Youth in Agribusiness Trade Fair	Keňa	
Agribusiness Trade Fair	Keňa	uoeld.ac.ke/agribusiness-trade-fair
AgriTech Kenya	Keňa	agritecafrica.com
Africa Food Show	Keňa	africafoodshow.com
Food and Kitchen Africa	Keňa	expogr.com/kenyafood/contactus.php
Nigerian Agricultural Mechanisation Exhibition	Nigérie	namexhibition.org
AgrikExpo West Africa	Nigérie	
Agra Innovate West Africa	Nigérie	informaconnect.com/agra-innovate-lagos/
AgritechWest Africa	Ghana	agritechwestafrica.com
Agrofood	Ghana	
Agrofood Nigeria	Nigérie	agrofood-nigeria.com

6. Seznam zkratek

AfCFTA	Africká kontinentální zóna volného obchodu
AfDB	Africká rozvojová banka
COMESA	Hospodářské společenství států střední a jižní Afriky
EAC	Východoafrické hospodářské společenství
EU	Evropská unie
FAO	Organizace pro potraviny a zemědělství
FCT	Distrikt federálního města, Nigérie
FDI	přímé zahraniční investice
HDP	hrubý domácí produkt
I(C)T	informační (a komunikační) technologie
ITTO	Mezinárodní organizace pro tropické dřevařství
KFS	Kenya Forest Service
MMF	Mezinárodní měnový fond
OECD	Observatory of Economic Complexity
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPEC	Organizace zemí vyvážejících ropu
OSN	Organizace spojených národů
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PPP	Public Private Partnership
SME	Malé a střední podniky
UNDP	Program OSN pro rozvoj
USAID	Americká rozvojová agentura
USD	americký dolar
WBG	Skupina Světové banky
WTO	Světová obchodní organizace

Metodologie, zdroje dat a prohlášení o etice vědecké práce a nepodjatosti

Předložená analýza byla zpracována na základě veřejně přístupných dat a informací metodou desk research. Využita byla data statistických úřadů, mezinárodních organizací, vlád analyzovaných zemí a firem pohybujících se na analyzovaných trzích. Pokud to bylo možné, data a informace byly triangulovány. K tomu byly využity zprávy z novin a dalších médií a další zdroje jako databáze příslušných států, OECD či Světové banky. Tam, kde to bylo účelné, byly kontaktovány místní agentury pro podporu obchodu a zahraničních investic. Všechny zdroje využité pro zpracování této analýzy jsou uvedeny pod čarou nebo na konci textu v kapitole „použité zdroje“.

Autoři této zprávy deklarují, že na realizaci jakéhokoliv obchodu či investice zmiňovaných v této analýze nemají žádný osobní, ekonomický nebo politický zájem a nemají žádný vztah k žádné ze zde zmiňovaných firem, úřadů či států.

Autoři také prohlašují, že analýzu zpracovali samostatně na základě uvedených zdrojů a text není plagiátem.

7. Použité zdroje

ANRMIC (African Natural Resources Management and Investment Centre) (2022): Economic Performance of the Timber Industry in East Africa. African Development Bank. Abidjan, Côte d'Ivoire.

AfDB (Africká rozvojová banka) (2022): African emergency food production facility. Appraisal report, July.

Agramondis (2021): Transforming Nigerian agriculture through mechanisation. Agramondis.

Agramondis (2022): Nigerian agribusiness leaders survey. Agramondis.

AHK Services Easter Africa (2021): Bauwirtschaft Kenia. Zielmarktanalyse. Bundesministerium für Wirtschaft und Energie, Mittelsand Global.

BTI (Bertelsmann Stiftung's Transformation Index) (2022a): Country Report – Nigeria. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung.

BTI (Bertelsmann Stiftung's Transformation Index) (2022b): Country Report – Kenia. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung.

Bymolt, R. a Zaal, F. (2015): Moving to Mechanisation. Mechanisation in maize farming systems in Kenya, Tanzania and Etrhiopia. Royal Tropical Institute, Netherlands.

County Government of Elgeyo Marakwet (2020): Sustainable forest management and tree growing policy, 2020. Republic of Kenya.

FAO (Food and agriculture organization) (2010): Global forest resources. Nigeria. Country report. Department of Forestry.

FMARD (Federal ministry of agriculture and rural development) (2022): National agriculture technology and innovation policy 2022-2027. Federal Republic of Nigeria.

ITTO (International Tropical Timber Organization): 2023. Tropical Timber Market Report.

MALF (Ministry of agriculture, livestock, fisheries and cooperatives) (2021): National agriculture mechanization policy. Republic of Kenya.

KNBS (Kenya National Bureau of Statistics) (2023): Economic survey 2023. Dostupné na knbs.or.ke/download/economic-survey-2023/.

Olorunnisola, A. (2023): The Past, Present and Future Outlook of the Wood Industry in Nigeria. IntechOpen. doi: 10.5772/intechopen.105794

Odofoin, F. (2023) Maximising the agro-based business opportunities in Kogi state to boost IGR. Kogi state internal revenue service. [Irs.kog.gov.ng](https://irs.kog.gov.ng)

RoK (Republic of Kenya) (2016): National forest programme 2016-2030.

Takeshima, H. a Lawal, A. (2018): Overview of the Evolution of Agriculture Mechanization in Nigeria. IFPRI Discussion Paper 01750, IFPRI.

Wawire, N. W. a kol. (2016): The status of agriculture mechanization in Kenya. KALRO.

World Bank (2018): Subnational doing business in Nigeria 2018. Dostupné na subnational.doingbusiness.org/en/reports/subnational-reports/Nigeria

Použitý denní tisk a zprávy jsou odkazovány přímo v textu pod čarou.